

Samtykke til, at den maatte stilles, ikke længere var min alene, men Thingets, ligesom den høitærede Formand da vistnok ogsaa vilde beklage, at han havde givet saa lang en Hensstand; og jeg skal saa meget mindre undlade det, som den høitærede Minister ved den nævnte Leilighed udtalte sig paa en Maade, der kunde føre til den Antagelse, at han tænkte paa at faae en anden Lærebog i den evangelisk-christelige Religion autoriseret istedetfor Valles, hvilket jeg meget maatte beklage.

Valles Lærebog har, som bekjendt, i et Par Menneſkealderer behersket Religionsunderviisningen hos os, saavel hvad Almueſkolevæsenet som hvad Confirmationen angaaer. Jeg bemærker i Forbigaaende, at jeg under Almueſkolevæsenet indbefatter det lavere Skolevæsen saavel i Kjøbstæderne som paa Landet. Saa af os have sluppet for at føle dette Nag. Der ligger alene i Hensynet til dette lange Tidsrum en stor Sandsynlighed for, at Bogen, selv om den — hvad jeg ikke indrømmer — paa sin Affattelses-tid kunde kaldes et godt og vellykket Arbejde, dog nu kunde trænge til Afløsning. Jeg skal imidlertid ikke gaae ind paa en Vurdering af Bogen med Hensyn til den Tid, i hvilken den fremkom, men kun fremhæve de Mangler, den nu frembyder, og jeg skal, for ikke at forlange denne Forspørgsel udover de tilbørlige Grændser, gjøre det i stor Korthed, idet jeg skal indfranke mig til at paapege disse Mangler, uden at indlade mig paa en egentlig Begrundelse af min Mening derom. Det træffer sig i denne Henseende saa heldigt, at de Mangler, jeg vil fremhæve, formeentlig ere iøinesfaldende, og at det ikke saa meget er en Kritik af Valles Lærebog som et almindeligt Princip, der her tilfaldt skal gjøre Udslaget, medens en Kritik dog ikke kan kaldes overflødig med Hensyn til de forskjellige Anſkuelser, der maaskee ville gjøre sig gjældende ved Bedømmelsen af de Bøger, man vilde give Plads paa Listen over dem, mellem hvilke Valget kunde lades frit.

Jeg skal da først bede Opmærksomheden fæstet paa Bogens hele Anlæg, hvorved den mere fremtræder som et theologisk System end som en eenfoldig Udvikling og Fortllaring af Kirkens Bekjendelse, en hjertelig og livlig Meddelelse af den christelige Børnelærdom. Skjøndt det nu er langt fra, at der er opnaaet almindelig Enighed om den rette Stilling af Kirkens Grundbekjendelse til dens hele Livs- og Læruddvikling, tør jeg dog antage det for almindelig erkjendt, at hvad et christent Børn først og fornemmelig skal kjende, det er den Daabspagt, hvorved det har faaet christelig Børneret, og at al dets senere Dplysning til Salighed skal samle sig om den saliggjørende Sandheds korte Indbegreb i denne Pagt. Men da er det blivende Schema for enhver kirkelig berettiget Udvikling af den christelige Børnelærdom herved givet, og ethvert Forsøg paa, efter Theologiens temporaire Standpunkt at opstille et nyt, udeluftet som uberettiget. Det er nu saa langt fra, at Valles Lærebog har taget dette Schema tilfølg, at den ikke alene i det Hele, med sin Inddeling i 8 Kapitler, er anlagt efter et ganske andet, men at det ogsaa har sine store Banſteligheder at bringe den i Samklang med hiint, idet f. Ex. Tilknytningen til den tredje Troesartikel kun kan opnaaes ved at sammenarbejde det 7de og det 5te Kapitel, for derfra under det 6te Kapitels uheldige Form at komme til Troeslivets Udfoldning i de forskjellige Livsforhold, hvorved desuden den væsentlige Mangel frembyder sig, at, medens Christi Kirke kun leilighedsvis er berørt i det 4de Kapitel, 8de S, d, ved Fortllaringen af Christi kongelige Embede, og den Hellig Land kun i Løbet af Udviklingen bliver taget med i 5te og 7de Kap., saa savner man her paa rette Sted en i Spidsen stillet og tilbørlig betonet Udvikling af den christne Tro paa „den Hellig Land,“ den „hellige almindelige Kirke“ og „de Helliges Samfund.“